

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Openingswoord congres Nationaal Comité 4 en 5 mei
Door Khadija Arib, Voorzitter Tweede Kamer der Staten-Generaal
5 april 2016

Dames en heren,

Wie via het Binnenhof naar binnen is gekomen, is langs de Erelijst voor Gevallen en gelopen. Het is een boek met de namen van ongeveer 18.000 mensen – 18.000 helden – die in de Tweede Wereldoorlog zijn omgekomen terwijl ze vochten voor de vrijheid van Nederland. Iedere 4 mei herdenken we hen, en in hun naam al die anderen die de oorlog niet hebben overleefd.

Dit jaar is dat onder het motto ‘geef vrijheid door’. Naarmate de jaren verstrijken, zijn er steeds minder mensen die de oorlog zélf hebben meegemaakt. Gisteren kwam het verdrietige nieuws dat ook Jules Schelvis is overleden. Bijna veertig jaar zweeg hij over alle verschrikkingen die hij had meegemaakt. Maar toen hij eenmaal sprak, was hij niet te stoppen. “Mijn wens”, zei hij, “is dat u de essentie in eenvoudige woorden doorvertelt aan uw kinderen en zij aan de hen opvolgende generatie.” Met zijn boeken en het herdenkingsconcert ‘Er reed een trein naar Sobibor’ verankert hij hoe het écht was, hoe het écht voelde, die langdurige reis in angst en onzekerheid, op elkaar gepropt in wagons, met zoveel lotgenoten die nooit zijn teruggekeerd. De Voorzitter van het Comité zal daar zo ook nog even op terugkomen.

Het zijn verhalen die we moeten vasthouden, juist omdat de Tweede Wereldoorlog geen strijd is van een vorige generatie. Het is van alle generaties, in die zin dat het onze samenleving heeft gevormd en we er steeds opnieuw lessen uit moeten trekken.

Dat is actueler dan ooit. Na de oorlog riep iedereen dat dít nooit meer mocht gebeuren. Maar deze dagen komen het geweld, de dreiging en ook de gevolgen van oorlog steeds dichterbij. Natuurlijk met de recente aanslagen in Brussel, in Parijs en in Kopenhagen, in Ankara en Istanbul. Maar ook met de vluchtelingen uit Syrië die huis en haard hebben verlaten en op zoek zijn naar wat geborgenheid. De euforie die mensen in Nederland op 5 mei 1945 gevoeld moeten hebben, dat gevoel verdient iedereen. Iedereen verdient een plek die veilig is, waar je je vrij voelt, waar je geluk

vindt. Persoonlijk vind ik het ónze verantwoordelijkheid, als volksvertegenwoordigers, om voor zo'n plek te zorgen. Door Nederland en Europa veiliger te maken en door al die mensen die op de vlucht zijn een thuis te bieden, of dat nu tijdelijk of voor langer is. Dat is óók wat ik versta onder 'Geef vrijheid door'.

Volgens mij is er ook geen plek die beter bij het motto past dan het parlement. Het Binnenhof staat symbool voor het feit dat we elkaar, in onze constitutionele democratie, met woorden vinden, en dat we bouwen op een grondwet waarin fundamentele waarden zijn vastgelegd. Waarden als gelijkheid, vrijheid van meningsuiting, vrijheid van geloof – en overigens ook vrijheid van níet-geloof – en onafhankelijke rechtspraak. Waarden die tijdloos zijn, en die uiteindelijk altijd overwinnen.

De beste illustratie daarvoor is misschien niet eens deze oude plenaire vergaderzaal, maar de Handelingenkamer in het gebouw waar vroeger het ministerie van Justitie huisde. Die kamer staat vol met dikke boeken, de handelingen van al onze vergaderingen, op één lege plank na. In de Tweede Wereldoorlog kwam de Kamer niet bij elkaar; er waren geen vergaderingen en dus geen verslagen. Die lege plank is heel bewust niet opgevuld. De leegte is een monument in zichzelf. Het laat ons zien dat er soms gaten vallen, maar dat onze democratie de planken altijd weer opvult; een continuïteit in zich heeft die niet structureel kan worden doorbroken.

Ook dát is een verhaal dat we moeten doorgeven, net zoals Jules Schelvis ons meenam op zijn reis naar Sobibor. Het mag geen vanzelfsprekendheid zijn, dat wij leven in vrijheid en kunnen terugvallen op de principes van onze democratische rechtstaat. Daarom ben ik zo blij dat u vandaag in de Kamer bent en met elkaar praat over de vraag hoe we herinneringen het beste kunnen vasthouden en er steeds opnieuw van kunnen leren. Het maakt ons bewust van het feit dat wat er ís, kostbaar is. Ik wens u veel succes met dat gesprek.